

BEWAAR HET PAND

Uitgave tot bevordering van de handhaving der oude Gereformeerde beginselen
verschijnt eens in de veertien dagen

KOMMISSIE VAN REDAKTIE :

Ds. G. Blom, Meerkerk; Ds. H. C. van der Ent, Dordrecht - Centrum; Ds. R. Kok, Soest, Ds. H. van Leeuwen, Elburg; Ds. D. Slagboom, Barendrecht; Ds. M. C. Tanis, Sliedrecht-Centrum; Ds. M. Vlietstra, Bunschoten; A. Beukers, Alphen a.d. Rijn; J. van Heteren, Sliedrecht-Centrum en Joh. van der Lee, Alphen a.d. Rijn.

REDAKTIE :

Ds. G. Blom, Prinses Marijkeweg 13, 4231 BP Meerkerk. Telef. 01837-1357

ADMINISTRATIE :

Joh. van der Lee, Kwartelstraat 74 2406 EP Alphen aan den Rijn, telef. 01720 - 73814, postrek. 70.43.50, t.n.v. de administrateur van „Bewaar het Pand” te Alphen aan den Rijn.
Abonnementsprijs f 10,- per jaar. Abonnementsprijs voor de Verenigde Staten en Canada 5 dollar per jaar. Advertenties f 0,25 per mm. Bij kontrakt korting.

MEDITATIE

Door Vele Verdrukkingen Ingaan.

„Dat wij door vele verdrukkingen moeten ingaan in het koninkrijk Gods.”
Handelingen 14 : 22b.

De grote apostel Paulus, predikende het evangelie van vrije genade voor arme verloren zondaren, komt onder anderen aan de kinderen des Heeren te vertellen, dat de weg der zalige gemeenschap met hun Koning in het Koninkrijk Gods een weg zal zijn van vele verdrukkingen.

Hij wil hier niet mee zeggen, dat de vele verdrukkingen de grond zijn van het ingaan in het koninkrijk. Neen, verre van dit. Die grond zal alleen zijn de gerechtigheid van Hem, die Zichzelf gaf als het enige Redmiddel voor verlorenen, Hij waarvan de profeet reeds uitriep: „Van Hem zal men zeggen: de Heere onze gerechtigheid.” Hij is de enige Borg en Middelaar van het Verbond der Genade.

Toch zal de weg gaan, zo zegt de apostel, door vele verdrukkingen. Dit is juist het tegenovergestelde van wat de mens begeert. Is de begeerte niet een weg te bewandelen van veel geluk en voorspoed? Een wandelen naar de begeerlijkheden van het vlees? Is de roep niet vooral in deze tijd: „Laat ons eten en drinken en vrolijk zijn?”

Geheel anders beleeft de ware gelovige de wandeling op de weg ingaande in 't koninkrijk Gods. 't Behoeft niet speciaal te bestaan in uitwendige verdrukkingen, welke veelal ook het deel zijn van 's Heeren volk, want deze kent de wereld ook.

Dat is nu juist een woord van bemoediging voor het volk dat drukwegen moet bewandelen, hetzij inwendig naar de ziel, of ook uitwendig, lichaamskwalen of tijdelijke noden heeft te doorworstelen. Dat volk mag het zo beleven, dat de Heere hun Redder is in alle nood. Zo dat ze met de dichter straks mogen zeggen: „En uit die alle redt hen de Heere”.

Door vele verdrukkingen ingaan, dit is een bemoedigend woord voor een in druk verkerend volk. Een belofte dus. Wie heeft er nu meer behoefte aan beloften dan zij die in druk verkeren? En dan nog wel speciale druk, die alleen gekend wordt door Gods beminden.

Wat kan de schuld drukken op hen, die aan hun schuld ontdekt zijn en bij wie de vraag geboren is, hoe kom ik ooit met God verzoend? Onmogelijke weg. O, wateen druk wordt hier weer op de ziel gebonden. Deze druk wordt door allen gekend die in het koninkrijk Gods zullen ingaan. Wat een vertroostend woord spreekt hier de apostel voor een volk in de druk van eigen verlorenheid.

Wat anders is de begeerte van een verlorene, dan behoudenis?

Wat is een belofte van genade een heerlijke zaak voor een schuldige.

Juist door vele uitdrukkingen wordt geleerd en de zalige vertroosting der belofte toegepast aan de in druk verkerende. Als de Heere Zijn beloften met kracht aan het hart komt toe te passen ert de belofte levendig omhelsd mag worden, o dan wordt zo zalig beleefd de voorsmaken van het ingaan in het Koninkrijk Gods.

Onze Heidelberger zegt het zo eenvoudig in Zondag 22, hoe het hier beleefd wordt, n.l. dat ik nu het beginsel der eeuwige vreugde in het hart gevoel, enz.

Het koninkrijk Gods ingaan door vele verdrukkingen **doch ingaan.** Om Zijnent wille, Die gedrukt werd, toen de eis der goddelijke gerechtigheid op Hem aankwam. Hij, Die alles heeft volbracht. Die u, o volk, in alle druk is voorgegaan, wat zeg ik? neen Hij, Die uw druk heeft gedragen, tot op het vloekhout der schande, en gerechtigheid en vrede verworven heeft.

In druk verkerend volk, „Ziet het Lam Gods”. Hij is verhoogd aan 's Vaders rechterhand om gaven uit te delen aan behoeftigen, aan wederhorigen. Drukt de last der zonde U? Bij Hem is raad. Is uitwendige of inwendige vijandschap uw deel? Hij heeft de vijandschap verbroken. Leert gij de bedrieglijkheid en arglistigheid van uw eigen hart steeds meer kennen? Dit is nodig, om van alles af te zien wat van u is en langs deze drukweg al uw heil te leren stellen op Hem die genade verwierf voor schuldigen.

De druk van eigen krachten te verachten wordt op Jezus' school geleerd, om door Hem in te gaan in het koninkrijk Gods. Soms kan het zo zijn, dat ge in druk verkeert omdat de zonde u niet meer drukt.

Is het niet uw beleving dat de Heere juist de diepste drukwegen heiligde en dan de zaligste openbaringen Zijner liefde gaf en Zijn Woord aan uw hart toepaste? Een prediker, die nu reeds juicht in het koninkrijk Gods hier boven, riep eens uit: „O volk, dat in de verdrukking ons geluk ligt daar willen we juist niet aan”.

Door vele verdrukkingen ingaan in het koninkrijk Gods, zo heeft de Koning der Kerk het laten beschrijven in Zijn testament. Arme wereld, ontevreden naamchristendom, de Heere drukke u de last der zonde op uw hart, opdat ge leert vluchten tot de Bron der eeuwige Liefde, geopenbaard in de Zoon Zijner Liefde.

Hij geve u geen rust al eer ge verlost zijt, door vergevende liefde, van de druk der zonde.

Volk dat in druk verkeert, van welke aard ook, de Heere belooft door vele verdrukkingen ingang in het Koninkrijk Gods.

„Want Gods goedheid zal uw druk
Eens verwisselen in geluk.”

J. H.

Deze meditatie van wijlen Ds. J. Hamstra is ons toegezonden door Ds. G. Hamstra van Alphen aan den Rijn.

B.

Van de redactie.

Voor de school voor Dundas en Hamilton ontving ik op mijn postrekening 652422 een bedrag van f 100.— via J. V. als gift van N. N. Het doet mij genoegen ook nu weer een gift te kunnen verantwoorden.

Hartelijk dank ervoor. Ter herinnering even: de rekening van de Rabo-bank te Meerkerk voor de school is 34.13.58.053 (postrekening van de bank 129785).

B.

Van de Administratie

Na de Ontmoetingsdag j.l. 25 aug. in Kampen gehouden, werden wij verrast met een tweetal giften van hen, die met ons die dag niet aanwezig konden zijn, n.l. 1 van f 100.—, 1 van f 50,— mét het verzoek dit onder N. N. te vermelden. Ook mochten wij weer een 8 tal nieuwe abonnees noteren. Voor dat alles onze hartelijke dank. Nogmaals het vriendelijke verzoek, om adreswijzigingen tijdig door te geven, wat ons vaak veel onnodig werk, en portokosten geeft, alsook wanneer ons blad niet ontvangen wordt. Laten wij met elkander steeds trachten onaangenaamheden te voorkomen.
Adm. „Bewaar het Pand”, Kwartelstraat 74, Alphen a / d Rijn, giro: 70 4350.

v.d.L.

ONZE 18e ONTMOETINGS DAG.

We mochten elkaar op zaterdag 25 augustus j.l. weer te Kampen ontmoeten. Het samenzijn met elkaar en wat we op zo'n dag uit Gods Woord mogen beluisteren is van grote waarde. De onderlinge banden worden versterkt. Het blijkt steeds weer, dat er ook in onze kerken nog velen zijn, die de oude gereformeerde beginselen voorstaan en nog niet gevallen zij voor nieuwe beschouwingen. Er zijn er die als het ware in de verstrooiing leven. Dat kunnen we ook opmaken uit de korte gesprekken, die we voerden. Zij willen vasthouden aan wat vroeger meer algemeen het gevoelen was van hen die zich Christelijk Gereformeerd noemen. Er waren er ook uit andere kerken, die zich een met ons gevoelen.

En onder hen zijn er die van huis uit tot onze kerken behoorden, maar het in hun woonplaats of omgeving niet meer konden vinden en zich daarom bij een andere kerkverband hebben aangesloten. Zij kunnen hun afkomst niet verloochenen en maken van zo'n dag gebruik om zich te scharen onder hen die luisteren naar het Woord zoals dat gebracht wordt door Christelijke Gereformeerde-predikanten.

De weersgesteldheid liet zich eerst niet zo gunstig aanzien. We werden al vroeg in de morgen opgebeld uit het westen van het land. Daar was het regenachtig weer. Onderweg naar Kampen konden we constateren, dat er hier en daar een bui was geweest, maar we hebben zelf geen spatje regen gehad, toen we naar Kampen reden. Wel regende het op de terugweg. Maar tot het einde van de ontmoetingsdag zelf, dus tot ongeveer 4 uur in de middag, was het droog en ten dele ook zonnig. We hadden wel reden om ook hierin de goede hand des Heeren op te merken.

In Kampen is er niet veel vergadergelegenheid buiten het kerkgebouw zelf. Daarom werden er buiten tafels geplaatst (schragen), waar gediensstige vrouwen van Elburg en Doornspijk de bezoekers bedienden. Er is daar ruimschoots gelegenheid om de maaltijd te gebruiken in de open lucht, maar als het regent of stormt of koud is, wordt dat bezwaarlijk. Elke keer, dat we in Kampen samengekomen zijn, is het nog meegevallen.

Al vroeg kwamen er bezoekers van alle kanten. Er kwam bericht van de Alphenaren, dat ze met hun bus pech hadden. Er moest een andere bus komen om hen in Kampen te brengen. Ze waren er nog niet, toen we ruim half 11 de morgensamenkomst openden. Daardoor waren er nogal wat ledige plaatsen. Maar toen Ds. van der Ent met zijn toespraak begonnen was, kwamen de mensen uit

Alphen binnen. Dat vulde vele ledige plaatsen.

We lieten Ps. 3 : 2 en 4 zingen, lazen Markus 13 : 26-37 en gingen voor in gebed. We heetten allen, jong en oud, ook de sprekers, van harte welkom, dankten de kerkeraad van de Gereformeerde Gemeente voor het beschikbaar stellen van het kerkgebouw, de koster en alle andere hulpvaardigen voor hun medewerking en deden de nodige mededelingen.

Daarna vroegen we kort aandacht voor het gekozen Schriftgedeelte, waarbij de nadruk valt op: **WAAKTEN BIDT**. Het voorafgaande is van belang. Daar spreekt de Heere Jezus over de verwoesting van Jeruzalem en in het verlengde daarvan over het einde van de wereld. De dagen zullen verkort worden om der uitverkorenen wil. Valse Christussen en valse profeten zullen tekenen en wonderen doen om te verleiden, indien mogelijk ook de uitverkorenen. Dan zullen zij de Zoon des mensen zien, komende in de wolken met grote kracht en heerlijkheid. Hij zal Zijn engelen uitzenden en de uitverkorenen vergaderen.

Daarom zegt de Heere tot de discipelen en al de Zijnen, dat zij waken en bidden moeten. In het Paradijs heeft de mens niet gewaakt en gebeden. Nu slaapt de wereld en elk mens, als hij niet opgewekt wordt uit de dood. Zo gaat men het verderf tegemoet. de kerk slaapt in velerlei opzicht. Er is veel van de wereld in de kerk. Toch is er nog een overblijfsel naar de verkiezing der genade. Gods kinderen slapen menigmaal. De geest is wel gewillig maar het vlees zwak.

De Heere Jezus heeft voortdurend gewaakt en gebeden. Denk aan de verzoeking in de woestijn, aan Gethsemané, aan het kruis. Hij waakt en bidt nog. Daardoor komt de kerk niet om en daarom gaat het werk des Heeren voort, ook in onze dagen.

Door Zijn kracht en Geest en in Zijn gemeenschap is er alleen een waken en bidden. De Heere moge geven, dat ook deze ontmoetingsdag moge zijn tot opwekking van zondaren uit de dood. Ontwaakt gij die slaapt en staat op uit de doden. Dat is voor ons allen nodig. Deze dag moge ook een aansporing zijn om te blijven waken en bidden. Het is niet genoeg om opgewekt te zijn uit de doden, maar er moet ook zijn de beoefening van het waken en bidden.

We wijzen nog op de woorden van Openb. 3 : 3b: **Indien gij dan niet waakt, zo zal Ik over u komen als een dief, en gij zult niet weten op wat ure Ik over u komen zal.** En Openb. 16 : 15a: **Ziet, Ik kom als een dief. Zalig is hij, die waakt en zijn klederen bewaart.**

Daarmee verklaren we de samenkomst voor geopend. We zingen Ps. 5 : 1,2 en 3.

Het woord is nu aan Ds. H. C. van der Ent van Dordrecht-centrum. Hij leest Openb. 3 : 7-13 en bepaalt ons bij vs. 8b: gij hebt kleine kracht en gij hebt Mijn Woord bewaard en hebt Mijn Naam niet verloochend. In dit nummer kan men het eerste gedeelte van deze toespraak vinden. We willen daarnaar verwijzen.

Na dit indringende woord, waarnaar met veel aandacht werd geluisterd, zongen we Ps. 56 : 5 en 6. Daarbij werd er een collecte gehouden, die zoals later bleek meer dan f 5.400.— had opgebracht.

Ds. G. Bouw van Scheveningen sprak een slotwoord, dat geheel aansloot op wat Ds. Van der Ent naar voren had gebracht. Hij las Daniël 9 : 15-19.

Als we dit schrijven hebben we nog geen verslag van Ds. Bouw zelf ontvangen, maar we hopen dit nog tijdig te krijgen voor opname in het over 14 dagen komende nummer van ons blad. Daarom zeggen we hier **alleen**, dat de spreker de tijd van Daniël tekende, dat Daniël in de schuld kwam en dat hij bij de vervulling van de belofte Gods pleitte op Gods barmhartigheid. Voor ons is er als vrienden van Bewaar het Pand geen beter plaats dan in de schuld voor God. We hebben gezondigd, we zijn ontrouw geweest. De Heere werkt naar de schuld heen. Het zal een wonder zijn als de Heere Zijn belofte vervult. Dat we de nood van de kerk in het algemeen voor de Heere mogen brengen. De Heere heeft ons in Zijn kerken een verantwoordelijke plaats gegeven. Als het schuld wordt in ons eigen leven, moet er een wonder gebeuren. Dan is er geen verwachting. Maar de Heere laat niet varen het werk Zijner handen. Dan wordt beleefd: om Uwzelfs wil... Ds. Bouw gaat voor in dankgebed en vraagt ons zegen over het voedsel dat genuttigd zal

worden. We zingen nog Ps. 79 : 4 en 7. Dan is het pauze.

Het is dan ongeveer kwart over 12. Er is dus ruimschoots gelegenheid voor ontmoetingen. Daar wordt een goed gebruik van gemaakt. Banden worden gelegd of versterkt, gedachten worden uitgewisseld enz. Sommigen maken van de gelegenheid gebruik om een wandeling door het aangrenzende park te maken en/of de stad te bezichtigen. We drukken zelf velen de hand en merken, dat er weer bezoekers zijn uit nagenoeg het hele land, van het noorden tot het zuiden. We staan nog even stil bij een oude broeder, die een week te voren 93 jaar werd en voor zijn zeer hoge leeftijd nog erg kras is. Hij heeft al heel wat ontmoetingsdagen meegemaakt.

Om 2 uur opende Ds. H. van Leeuwen, emeritus-predikant van Elburg, de middag-samenkomst. Zoals gewoonlijk waren er toen nog meer bezoekers dan in de morgensamenkomst. Het grote kerkgebouw was nagenoeg geheel gevuld met belangstellenden en onder hen gelukkig vele jeugdigen.

Ds. Van Leeuwen liet zingen Ps. 89 : 13 en 14. Hij ging voor in gebed, las 1 Samuël 3 : 6-10, 15a, 20-21 en sprak over vs. 10a: toen kwam de Heere en stelde Zich daar. We kunnen verwijzen naar het eigen verslag van deze spreker. Wat hij sprak is van blijvende waarde.

Na het zingen van Ps. 42 : 3 en 5 was het woord aan Ds. G. Hamstra van Alphen aan den Rijn. Hij las 1 Corinthe 3 : 9-23. Hij wees op twee zaken, die vooral in onze tijd van belang zijn, namelijk het gezag van de Heilige Schrift en het werk van de Heilige Geest. Over het tweede wilde hij spreken. Er moet een begin zijn van het werk van Gods Geest in het hart. Er moet zijn de inwoning van de Heilige Geest. Ds. Hamstra werkte dit uit op een wijze, dat de aandacht gespannen was van het begin tot het einde. Het was een ontdekkend, waarschuwend en bemoedigend woord. We hebben er geen aantekeningen van gemaakt, maar we rekenen er op, dat de spreker zelf onze lezers een samenvatting zal geven van zijn toespraak.

Onder het zingen van Ps. 19 : 4, 5 en 6 wordt er weer gecollecteerd.

Dan krijgt Ds. P. Beekhuis van Noordeloos gelegenheid om een slotwoord te spreken. Hij leest voor Romeinen 8 : 28-32 en spreekt kort over vs. 31b: **Zo God voor ons is, wie zal tegen ons zijn?** Dat sloot wel heel goed aan bij alles wat we gehoord hadden. Op verzoek van Ds. Beekhuis zingen we nog Ps. 27 : 7. Hij gaat voor in dankgebed en roept allen een wel thuis toe.

Daarmee zijn we aan het einde gekomen van deze 18e ontmoetingsdag.

Velen gaan met indrukken van Gods goedertierenheid naar huis. De Heere had het wel bijzonder wel gemaakt. We mogen aannemen, dat er bezoekers zijn geweest, die evenals de kamerling hun weg gereisd hebben met blijdschap.

B.

Samenvatting van de toespraak gehouden door Ds. H. C. v.d. Ent te Dordrecht, op de ontmoetingsdag van Vrienden van Bewaar het Pand, te Kampen op zaterdag 25 aug. 1979.

Klein en toch groot

'...want gij hebt kleine kracht en hebt Mijn woord bewaard en Mijn Naam niet verloochend.'

Openb.3:8b

Geliefde vrienden en vriendinnen van bewaar het Pand, ouderen en jongeren!

Wij zijn weer samen gekomen uit alle delen van het land in Kampen. De naam van die plaats doet ons denken aan „strijden”. Het is niet de bedoeling om vandaag hier te strijden op een vleselijke wijze, met vleselijke wapenen. Want dan zou er bloed vloeien en dan was het beter wanneer wij maar thuis gebleven waren.

Als we hier dan toch willen strijden en de naam van de plaats eer aan willen doen, is de strijd geen andere dan een geestelijke. Het gaat om het bewaren van de aloude gereformeerde beginselen. Die zijn in gevaar. Die moeten verdedigd worden. En zijn de moeite van het verdedigen waard. Wij hebben in de strijd die we voeren, geen ander wapen dan het woord van God. Dat willen we dan ook heden als uitgangspunt nemen voor al datgene wat we u willen gaan

zeggen. De Koning der kerk heeft aan de gemeente te Filadelfia geschreven: „.....want gij hebt kleine kracht en hebt Mijn woord bewaard en Mijn Naam niet verloochend”. Dit werd tot haar eer gezegd en het mocht ook tot onze eer gezegd worden. Doch dan is het wel nodig dat we ons afhankelijk weten „in het bewaren” van de werking van de Heilige Geest. Want als het van onze kant zou moeten komen, dan was het bij voorbaat reeds een verloren zaak.

De plaats Filadelfia moet gezocht worden in een vulkanische omgeving. Ongewijde schrijvers verhalen, dat het een vruchtbare landstreek is geweest. Veel wijnbouw had er plaats. Doch de bevolking was niet zo groot. Want vanwege de veelvuldige vulkanische uitbarstingen, durfden velen zich daar niet voor goed te vestigen, omdat hetgeen men na jarenlange moeizame arbeid had opgebouwd soms weer ineens vernietigd werd.

De bevolking, die zich aan veel wijn te buiten ging; vierde dikwijls feest. Deze feesten waren aan Dionysus gewijd, de god van de wijn. Het waren dus heidenen, die God noch Zijn gebod kenden en die leefden naar het goeddunken van hun eigen hart. Het was een wereldse plaats.

Wij leven thans zoveel eeuwen later. Veel is er veranderd in de wereld. Maar het hart van de mens blijft gelijk. Hij zoekt, gelijk de inwoners van Filadelfia dit deden, al hetgeen van deze wereld is. De drank en de drugs, middelen die de zinnen van de mens verdoven, nemen ook vandaag in de samenleving een heel grote plaats in. En aan God en Zijn gebod wordt ook nu door de massa niet de minste aandacht besteed.

Als we zo met open ogen door het leven mogen gaan, dan is de brief, waaruit we onze tekst genomen hebben, hoogst aktueel. Gods Woord veroudert nooit. Het is Gods getuigenis, dat eeuwig zeker is en slechten wijsheid leert. Dat we daar acht op zullen mogen geven.

Daar te Filadelfia had de Heere Jezus Christus een gemeente. Het was maar een kleine gemeente. Dat wordt bedoeld met de uitdrukking: „want gij hebt kleine kracht”. Wat moesten die leden, die tot de verachten onder het volk behoorden, presteren?

Weinigen in getal. Bij de wereld veracht, maar bij God uitverkoren en dierbaar. En dat is tenslotte belangrijk. Het gaat er uiteindelijk niet over hoe mensen over ons denken, maar hoe God over ons denkt. Want daar hebben wij allen mee te doen. Vergeet het niet.

Wellicht hadden de gelovigen te Filadelfia weinig bezittingen. Dat is doorgaans het kenmerk van de ware Kerk. Het zijn niet de rijken, niet vele edelen. Wat het „aardse” betreft hadden zij dus weinig te bewaren.

Doch nu staat het met onuitwisbaar schrift van hen opgetekend: „Gij hebt Mijn woord bewaard en Mijn Naam niet verloochend”.

Als er staat dat zij des Heeren woord hadden bewaard, dan moet u dit wel goed verstaan. Het wil niet zeggen dat ze het zorgvuldig opgeborgen hadden. Misschien in een kast, of mogelijk ook wel in de grond. Daar men in vroeger en later tijden, en ook nog wel in deze tijd grote schatten in de grond pleegt te bewaren.

Neen het „bewaren” ziet op het bewaren in het hart. Zo deed Maria, de moeder van de Heere Jezus ook. Alles wat zij omtrent de Heere Jezus hoorde, dat bewaarde zij en overlegde het in haar hart.

Het hart van de gelovigen te Filadelfia was vol van het woord des Heeren. Want dat woord was vol van de Heere Zelf. Hij openbaarde Zich daarin aan hen. Uit dat woord hadden zij kennis van God verkregen, en

ook van zichzelf. Het een zowel als het ander is nodig, om ook kennis van de Heere Jezus Christus te verkrijgen. Want daar moet door de ontdekkende werking van de Heilige Geest altijd plaats voor gemaakt worden in het hart.

Hij was door de Geest ook toegepast aan hun hart. Zij hadden leren verstaan door het geloof, wat het Hem gekost had om hen zalig te maken. Daar had Hij uit enkelzijdige liefde Zijn leven voor gegeven. Hoe hebben zij het als een wonder beleefd, dat zij nu van kinderen van de vorst der duisternis, kinderen van God genaamd konden worden. Dat was door hen niet verdiend. Dat was alleen vrucht van de vrije genade.

„..... want gij hebt Mijn woord bewaard”. Dat hield ook in, dat zij nu naar dat woord van God zochten te leven. Het was hun hartelijke begeerte geworden, om te doen datgene wat recht was in de ogen des Heeren. Zij wilden Zijn geboden doen. Zijn juk was zacht en Zijn last was licht. Zo werd het door hen bevonden, omdat de liefde er de drijfveer toe was. Het was bij hen niet een opgelegde zaak, een kwestie van „dwang”, maar van „drang”. Het woord bewaren bracht een heel andere levensstijl met zich mee. Dit bracht hen weer in botsing met de wereld. De wereld kwam voor haar wereldse beginselen uit. Doch de gelovigen konden niet zwijgen. Zij gingen de Naam des Heeren daar tegenin belijden. Dat wordt er ook tot hun eer bij gezegd: „..... en hebt Mijn Naam niet verloochend”. Het werden dus trouwe volgelingen van de Heere Jezus Christus. Wandelende op de smalle weg. En zij kwamen de massa tegen, die zich op de brede weg bevond.

„.....want gij hebt Mijn woord bewaard en hebt Mijn Naam niet verloochend”.

Denkt niet dat dit zo maar ging. Want de haat en de vijandschap van de wereld kon niet uitblijven. Zij moesten ervaren, dat het waar is wat er in de bijbel staat: „En ook allen, die godzaliglijk willen leven in Christus Jezus, die zullen vervolgd worden” 2 Tim. 3 : 12. Polycarpus, een van de oudste kerkvaders, verhaalt dat er van de gelovigen te Filadelfia elf de marteldood zijn gestorven. Denkt u dat eens in. Te moeten sterven om de Naam en de zaak des Heeren. Dan moet het geloof wel groot zijn.

Nu, dat was het dan ook. Die mensen, die maar kleine kracht hadden, die maar een kleine gemeenschap vormden, hadden een groot geloof. En zij zijn niet beschaamd geworden. Want die het van de Heere verwachten, die zijn als de berg Sions die niet wankelt, en die worden nooit beschaamd.

Moesten zij hier op aarde er diep door, de Heere heeft hen heerlijk beloond.

Neen, niet uit verdienste, maar uit genade. Als u het vervolg leest van de brief aan de gemeente te Filadelfia, dan komt u er echt wel achter, dat het niet te vergeefs is om God te dienen. Er ging van die kleine gemeente véél uit. Mensen zijn er door bekeerd geworden. Vijanden zijn vrienden geworden. En zelf hebben zij de onverderfelijke kroon der heerlijkheid ontvangen. Het wordt ons in beeldrijke taal meegedeeld: „Omdat gij het woord Mijner lijdzaamheid bewaard hebt, zo zal ik ook u bewaren uit de ure der verzoeking, die over de gehele wereld komen zal, om te verzoeken, die op de aarde wonen. Ziet, Ik kom haastiglijk; houdt dat gij hebt, opdat niemand uw kroon neme. Die overwint, Ik zal hem maken tot een pilaar in de tempel Mijns Gods, en hij zal niet meer daaruit gaan; en Ik zal op hem schrijven de Naam Mijns Gods, en de Naam der stad Mijns Gods, namelijk van het nieuwe Jeruzalem, dat uit de hemel van Mijn God afdaalt, en ook Mijn nieuwe Naam.”

wordt vervolgd

Toespraak van Ds. van Leeuwen op de Ontmoetingsdag te Kampen, 25 aug. 1979.

„TOEN KWAM DE HEERE EN STELDE ZICH DAAR”

„Toen kwam de Heere en stelde zich daar”. Wáár was dat ? Wel, te Silo. Dáár openbaarde Zich de Heere, want dáár stond de tabernakel met de ark. En dáár riep de Heere in de nacht de jonge Samuël tot zijn dienst.

Ja, dat was een ondoorgrondelijk wonder van Gods genade en trouw ! Want het was toen een zeer donkere tijd. 't Was met recht nacht over Israël's volksbestaan, zowel staatkundig, maatschappelijk als godsdienstig. Israël's staatkundig leven was zodanig, dat er geen centraal gezag meer was. Een krachtige Godvrezende leiding ontbrak. Een ieder deed wat goed was in zijn ogen. De priester Eli was oud en hoewel hij de Heere vreesde, was hij toch slap in zijn optreden. Zie 't bij zijn zonen Hofni en Pinehas.

Het was ook droef gesteld met Israël's maatschappelijk leven. Vanwege de roof-invalen van de vijandelijke volken was het land zeer verarmd.

Maar vooral was het verval groot ten opzichte van Israël's godsdienstig leven. Wat werd de „tabernakel-dienst” sterk ontheiligd door de

zedeloze praktijken van Eli's zonen, welke daar plaats vonden. We lezen als gevolg hiervan: „En het Woord des Heeren was dierbaar in die dagen, er was geen openbaar gezicht”. „Dierbaar” wil zeggen: kostbaar, zeldzaam. „Geen openbaar gezicht” wijst op het gemis van profetische openbaring, zoals de Heere Zich openbaarde door Zijn spreken tot de profeten en priesters. Wanneer wij lezen, dat de jonge Samuël de Heere niet kende, dan heeft dit dus betrekking op zulk een spreken Gods. Als zodanig kende Samuël Gods stem niet, al vreesde hij de Heere.

Zo hield de Heere Zich als het ware in die tijd veel verborgen.

Al met al was 't een zeer donkere tijd in het tijdperk van de richters.

Daarom zou men kunnen vragen: Had de tabernakeldienst nog zin ?

Konden de deuren van Gods heiligdom niet beter gesloten worden ? Te meer, toen een man Gods tot Eli kwam en hem het oordeel Gods over zijn zonen aankondigde, namelijk, dat zij beiden zouden sterven.

Dan waren er toch geen priesters meer, want Eli was oud.

Dan zou de dienst der verzoening dus daarmede beëindigd zijn !

Op dit alles ziende, was er dan ook geen verwachting meer en geen toekomst voor Israël.

„Toen kwam de Heere en stelde zich daar”. Wel een aanbiddelijk heerlijk wonder ! Hij kwam daar met de openbaring van Zijn genade en trouw, met Zijn Verbonds-trouw ! Het woord „Heere” staat met hoofdletters en dat betekent Zijn VERBONDSNAAM: „Ik zal zijn, Die Ik zijn zal” - „Ik ben, die Ik ben.” En omdat God van Zijn kant Zijn verbond houdt, daarom was er ondanks het diep verval toch nog de tabernakel en de ark en de lamp (de kandelaar).

Ja, dáárom (om Gods Verbondswil) was er ook een overblijfsel naar de verkiezing Zijner genade. Een biddende Hanna, een buigende Eli onder het oordeel Gods en een jonge godvrezende Samuël !

„Toen kwam de Heere en stelde Zich daar”. Waartoe ? Wel, om deze jeugdige Samuël te roepen tot Zijn dienst.

Zo kon de dienst der verzoening doorgaan. In dit verband is het zo opmerkelijk, dat we in het 15e vers van I Sam. 10 lezen: „Toen deed hij de deuren van het Huis des Heeren open”. Maar hoe kon de Heere zo Zijn verbondstrouw betonen ? Israël was dat toch niet waardig ? Alleen toch Gods Verbondswraak ? Zeer zeker. Maar nu had de Heere reeds beloofd, een GETROUW PRIESTER te verwekken, Die de Heere „een bestendig Huis zou bouwen”. Deze zou zijn: de beloofde Profeet, de komende en in de volheid des tijds de gekomen Messias, Jezus Christus ! Die zou onafgebroken de dienst der verzoening vervullen en Hij heeft dat gedaan. Aan het kruishout van Golgotha heeft Hij uitgeroepen: „Het is volbracht !” Het is thans een niet minder donkere tijd dan in de dagen van Eli.

Zowel maatschappelijk (ondanks alle weelde), staatkundig als godsdienstig en kerkelijk. Hoe staat het met de prediking ? Is zij veelal niet slechts een toespraak ? Wordt het bestraffende element niet al te zeer gemist ? Wordt er nog van schuld en oordeel gewaagd ? Gods Wet nog gesteld als kernbron van onze ellende ?

Wat is bij hen, die de Heere vrezen weinig doorbrekend geloof tot de kennis en omhelzing van Christus ! En hoe staat het met de beleving van de heiligmaking bij Gods volk ? Is er niet „een geest des diepen slaaps” bij hetzelfde te constateren ? Helaas, „hoe is het fijne goud verdonkerd” !

Al meer openbaart zich in het kerkelijk leven een koude vorm-dienst, een leven alleen bij de traditie, ja, van de rechtzinnige leer- en levensbeschouwing. Maar dit alles laat het hart leeg en hard !

Daarom: is er nog verwachting ten opzichte van de kerk ?

Kunnen niet beter de deuren der kerken gesloten worden ?

Neen ! Gode zij dank, dat er ook nu nog is de „dienst des Woords en die der Sacramenten”, de bediening van de ambten van Christus. ondanks velerlei verval.

Dat er nog is een „overblijfsel naar de verkiezing der genade”, zoals dit in alle tijden gevonden werd. Denk aan een Daniël en zijn drie vrienden in Babel.

„Maar Ik zal in het midden van u doen overblijven een ellendig en arm volk; Die zullen op Mijn Naam betrouwen.” (Zefanja 3 : 12.)

„Toen kwam de Heere en stelde zich daar”. Dat was dus voor het overblijfsel des Heeren een verrassend en troostvol wonder !

Geve de Heere dit ook nu in deze hoogst ernstige tijd.

Zij Hij Zijn kerk en Sion genadig !

„En stelde Zich daar”.Zij 't ook hier op onze ontmoetingsdag.

Er is hier een zuchtend volk, dat uitzielt naar 's Heeren komst in het hart met de blijken van Zijn genade, liefde en trouw, maar bij wie het zalig-worden een onmogelijke zaak is geworden en bij wie er geen verwachting is overgebleven in zichzelf, ja, die ook moeten erkennen het niet waardig te zijn, dat de Heere onder hun dak zou inkomen; die 't in stilte vragen: zou het voor zulken nog kunnen ? Neen, niet om uwentwil, maar wel en volkomen om die „DIE GETROUWE PRIESTER”, Jezus Christus.

Hij heeft de schuld voor een doemwaardig volk betaald, hun oordeel uitgeboet. Hij heeft het Verbond der genade besloten, toen Hij uitriep: „Het is volbracht !”

En dit alles mag nu gelden voor een volk, dat met psalm 42, de verzen 3 en 5 mag instemmen:

„O, mijn ziel, wat buigt g'u neder ?
Waartoe zijt g'in mij ontrust ?
Voed het oud vertrouwen weder;
Zoek in 's Hoogsten lof uw lust;
Want Gods goedheid zal uw druk
Eens verwiss'len in geluk.
Hoop op God, sla 't oog naar boven,
Want ik zal Zijn Naam nog loven.”

„Maar de Heer' zal uitkomst geven,
Hij, Die 's daags Zijn gunst gebiedt;
'k Zal in dit vertrouwen leven,
En dat melden in mijn lied.
'k Zal Zijn lof zelfs in de nacht
Zingen, daar ik Hem verwacht;
En mijn hart, wat mij moog' treffen,
Tot de God mijns levens heffen.”

Samenvatting slotwoord van de morgensamenkomst Kampen 25 - 8 - '79.

„WIJ HEBBEN GEZONDIGD...” (Dan. 9 : 15 - 19)

Daniël op zijn knieën. Daniël in zijn bidvertrek. Daniël met de nood van land en volk en kerk in het gebed worstelend aan Gods troon: dát is het wat ons hier met name in dit Schriftgedeelte getekend wordt.

U kent de directe aanleiding hier tot dit gebed van Daniël. Hij heeft in de boeken gelezen (en de Heilige Geest heeft hem er opmerkzaam op gemaakt !), „dat het getal der jaren van welke het woord des Heeren tot de profeet Jeremia geschied was, in het vervullen van de verwoestingen Jeruzalems, zeventig jaar was” (vs. 2). Dat dus de ballingschap 70 jaar zou duren. Ja, kijk, en wat doet Daniël dan nu, nu die 70 jaren toch welhaast verstreken zijn ? Heeft hij aan die belofte zélf zonder meer genoeg (zonder de vervulling) of wacht hij het verder allemaal maar lijdelijk af omdat de Heere Zélf het toch moet doen of iets dergelijks ?

Neen, Daniël buigt zijn knieën om in de beleving van schuld en onwaardigheid de vervulling van Gods beloften van de hemel af te smeken. En mocht die gestalte ook bij ons maar veel gevonden worden.... Neen, dan word je ook niet groot en zelfvoldaan, zodat je beschuldigend met je vinger naar anderen wijst en zélf recht overeind kunt blijven staan. Integendeel, dan kom je juist in de diepte van ootmoed en schuldbesef terecht. Het is altijd zo ontroerend dat Daniël zichzelf hier ook zo bij dat zondige volk insluit en niet zegt: „Zij hebben gezondigd en zij zijn goddeloos geweest”, maar: „Wij”. Voelt u: hij zélf dus óók ! Mogen wij die gestalte ook reeds in ons eigen leven kennen ? Op dagen als déze past het ons óók, dat we ons voor de Heere verootmoedigen. Wat de nood van ons land en volk betreft en niet minder ook wat de nood van de kerk betreft. Van de kerk in het algemeen en heel concreet óók van onze éigen kerkelijke leven.

Dagen als deze zijn trouwens toch ook uit een zekere nóód geboren en het blad „Bewaar het

Pand" niet minder. O, neen, „Bewaar het Pand" wil geen 2de „De Wekker" zijn en deze ontmoetingsdagen willen niet in de plaats van de Schooldagen komen, maar dat er óók achter ons blad en deze ontmoetingsdagen een zekere kerkelijke nood zit zal duidelijk zijn. Alleen: waar bréngt die nood ons dan en hoe zijn wij daar dan innerlijk ook onder gesteld? O, dat we er met Daniël mee op de knieën mochten komen, in de beleving ook van éigen schuld en zonde en ontrouw voor het aangezicht des Heeren: „Wij hebben gezondigd en wij zijn goddeloos geweest". Neen, dan hebben wij ook als vrienden van „Bewaar het Pand" geen reden oms ons zelfvoldaan op de borst te kloppen alsof wij zo trouw zijn en alsof bij óns alles zo in orde is en om b.v. de vinger ook beschuldigend naar „Apeldoorn" uit te steken alsof dáár alléén de schuld maar ligt; integendeel: dan komen we sámén als kerken en dan komen we vooral ook zélf in de schuld, zodat we het ook alleen maar van genáde moeten hebben en leren **verwachten** ! Trouwens, laten we eerlijk en nuchter zijn: waar is ook onder óns de tere vreze des HEEREN, de verborgen omgang met God? In de óótmoed, in de diepte is vandaag ook ónze beste plaats. En iedere dag opnieuw..... „Wij hebben gezondigd en wij zijn goddeloos geweest". O, zulke bidders, zulke strijders op de knieën hebben we ook vandaag in onze kerken zo nodig. Immers, laten we nooit vergeten, dat de HEERE ook óns in onze kerken nog een zeer verantwoordelijke plaats gegeven en gelaten heeft ! Zijn wij getrouw en bewaren wij werkelijk het pand, dat de Heere ons toebetrouwd heeft, ook zó, dat dat werkelijk ons hele léven ook beheerst en bepaalt vanuit de persoonlijke, verborgen omgang met God? Of is ook ons pand - bewaren alleen maar een zaak van de búitenkant tendiepste ? Dan is het tekort, óók voor óns ! De HEERE zoekt naar waarheid in het binnenste en dat brengt altijd ook in de ootmoed en in de gebrokenheid des harten terecht. Want de Heere brengt in de schúld en werkt daarom ook door de onmógelijkheden heen. Name-lijk opdat het voor het eerst en ook almeer een wónder wordt, een onbegrijpelijk won-der van genáde alleen ! Verstaat u dat ? Mag u daar in uw eigen leven ook persónlijk iets van kennen ? „Wij hebben gezondigd... O, Heere, hoor; o, Heere vergeef...." ! Ach, dan blijft er tendiepste ook maar één pleitgrond over in en voor ons gebed. Dezelfde pleitgrond waar Daniël hier op pleit, namelijk de barmhartigheden des HEEREN en de eer van Zijn Naam, waar het óók in de zaligheid van Gods Kerk toch ten diepste ook om gáát ! Ik kan ook zeggen: het borgtochtelijke verzoeningswerk van de Heere Jezus Christus, waarin óók die barmhartigheden des Heeren en die eer van Zijn Naam uiteindelijk toch hun diepste vervulling en hun rijkste openbaring hebben gevonden..... „Want wij werpen onze sme-kingen voor Uw aangezicht niet neder op onze gerechtigheden, maar op Uwe barm- hartigheden die groot zijn. O, Heere, hoor; o, Heere, vergeef; o, Heere, merk op en doe het, om Uws Zélf wil, o, mijn God, want Uw stad en Uw volk is naar Uw Naam genoemd". Dan raak ik in en van mijzélf almeer alle gronden kwijt en leer ik in de weg van het wonder juist almeer die éne, maar ook zo héchte grond alleen maar overhouden: „om Uws Zélf wil, o, mijn God" ! „O, HEERE, het gaat toch ten diepste niet maar om mijn zaak en om ónze eer, maar om **Uw** zaak en om **Uw** eer, want Uw stad en Uw volk is naar Uw naam genoemd". O, dat we zó hier ook vandaag bij elkaar mogen zijn en dat dát ook de vrúcht van deze dag mag zijn in ons eigen leven ! Dan gaan we ook almeer verstaan wat we nog samen willen zingen uit Ps. 79 : 4 en 7: „Gedenk niet meer aan 't kwaad dat wij bedreven",

en: „Zo zullen wij, de schapen Uwer weiden,
In eeuwigheid Uw lof, Uw eer ver-
breiden,
En zingen van geslachten tot ge-
slachten,
Uw trouw, Uw roem, Uw overwinb're
krachten".

Ds. G. Bouw.

GOD VOOR ONS

„Zo God vóór ons is, wie zal tegen ons zijn ?".
Romeinen 8 : 31 b.

Op de rand van de gulden staat: God **zij** met ons. Rijk(er) is: God **is** met ons. Als iemand in het ziekenhuis ligt sturen we een kaart met een „**mooie**" tekst erop. En dat is goed. Zeer zeker. Maar verandert daardoor iets bij de zieke ? M. a. w. wie heeft daar troost uit en wie kent de vrucht daarvan ? Dat zijn zij, waar de Heere deze woorden toepast. Iemand vergeleek de Psalmen in het Oude Testament met het heilige der heiligen. En van het Nieuwe Testament Johannes 17, het hogepriesterlijk gebed. Als we deze beeld-spraak nog even vast houden, dan kunnen we hoofdstuk 8 van de brief aan de Romeinen daarmee aanduiden. Wanneer er **geloof** beoefend wordt is het een lied dat je **slechts** met ingehouden adem kunt lezen. De climax komt aan het eind. Daar worden we geleid op de bergtoppen van de eeuwige liefde Gods! „Zo God vóór óns is" ! Kunt u daar 'n verklaring voor geven? Neen, dat is niet te verklaren. Het kan alleen beleefd worden in de weg van het wonder ! Want naar recht moet God tégen ons zijn! De zonde ligt er tussen ! We hebben verdiend, dat God ons verwerpt. Ons overgeeft aan de eeuwige dood. Maar wat schrijft Paulus nu ? „Die ook Zijn eigen Zoon niet gespaard heeft, maar heeft Hem voor ons allen overgegeven". Vs. 32. Hier breekt het evangelie open ! Niet sparen is de hoogste vorm van liefde. Iets waar we aan gehecht zijn, bewaren we zorgvuldig. Dat ontzien we. Maar God heeft Zijn eigen Zoon niet gespaard om de straf der zonden te betalen en de wet te onderhouden. In de stikdonkere nacht op Golgotha moest Christus ervaren: God is tégen mij ! Als Borg heeft Hij de zonden van Zijn volk aan het vloekhout genageld.

„Zo God vóór ons is". In de weg van ontdekking en ontgronding leer ik: God is tégen mij. De Heilige Geest overtuigt van zonde. Dat is de schriftuurlijke geloofs-beleving. Dat is heel iets anders dan een „eigentijdse geloofsbeleving". U weet wel: je moet niet spreken over naam christenen, schijngeloof en historisch geloof. Ook niet over zonde en schuld, want zo zegt men, dat doet het vandaag niet meer. Ik wil het geloven ! Nu, dat heeft het nog nooit gedaan hoor. Ook niet in de vorige eeuwen. Ook in 1979 kan ik alleen maar zalig worden met verlies van mijn leven ! Wijlen prof. Wisse zei zalig worden is boven tijd en mode verheven! „Zo God vóór ons is". Het kan alleen door Immanuël = God met ons. Als wij aan 't eind zijn kan God beginnen. Maar voordat wij aan het eind zijn ! Daar hebben we onszelf helemaal in tegen. We moeten een zondaar voor God worden in de beleving ! En dat is een daad Gods ! De zaligheid kan alleen maar vanuit God verklaard worden. Van begin tot eind. In heilsverwerving en heilsbediening. De mens moet er totaal buiten vallen. Alle roem is uitgesloten.

Wie inleeft dat hij er buiten staat, die zet de Heere er juist midden in. Daar gaat de Heilige Geest in de weg van verbrokenheid en verbrijzeling Christus openbaren ! De dood in Adam en het leven in Christus !

„Zo God vóór ons is". Niemand kan beschrij-ven wat het is wanneer Gods aangezicht in gunst tot mij gewend is. Ambrosius heeft een boek geschreven over „Het zien op Jezus". Iets te zien van de heerlijkheid van Vorst Messias ! In Christus is het leven en de zaligheid. Hoe noodzakelijk wordt Hij en dierbaar in de staten van Zijn vernedering en verhoging ! Wat een onpeilbare liefde tot een verloren mens.

„Zo God vóór ons is". Dat is alles. „Wie zal dan tegen ons zijn". Zeker, daar komt heel wat tegenop. Maar wie God aan zijn kant heeft, heeft alles. Dat geldt ook in het tijdelijke leven. Wat een voorrecht wanneer een kind van God zijn diepe afhankelijkheid in alles mag beleven. Dan heeft hij de Heere veel nodig. Ik denk aan die predikant die's avonds ergens moest voorgaan. Hij stond aan de oever van de rivier. Het stormde verschrik-kelijk. Het was niet verantwoord om zo de rivier over te varen. Hij boog zijn knieën en en bad: „Heere, ik ben Uw knecht en de wind is ook Uw knecht. Amen". Direct na het gebed gaat de wind iets liggen. De pontbaas maakt bezwaar. Straks heb ik u overgezet, maar ik moet nog weer terug ook. De predikant antwoordt: doe 't rustig. U zult ook

zonder gevaar terug kunnen varen. Want de Heere doet geen half werk. U zal niets gebeuren. En aldus is geschied ! „Zo God vóór ons is". Dat is alles. Al heb ik dan alles tegen, dan gaat het toch goed.

„Zo God vóór ons is". Dat wordt beoefend in het geloof. Dat is het einde van alle berekeningen. 't Ongeloof doet niets anders dan berekenen. Maar het geloof geeft zich onvoorwaardelijk over aan de Heere. Dat geeft rust en vrede. Dat neemt de zorgen weg. Want die heb ik in Gods Hand gelegd. En daar is het veilig.

„Zo God vóór ons is". Mijn, onbekeerde lezer. Het kan ook voor u. Neen, niet bij u vandaan. Maar wel bij God vandaan. De Heere heeft beloofd: „Ik heb nimmer tot 't huis van Jacob gezegd: **Zoek Mij tevergeefs**". „Zo God vóór ons is". „Wacht dan, ja wacht, verlaat u op den HEER".

Noordeloos

P. Beekhuis

Appèldag

Evenals vorige jaren wordt er weer een ontmoetingsdag voor de jeugd georga-niseerd, ditmaal verzorgd door de veren-ingen van Alphen a/d Rijn en Driebergen en wel D.V. zaterdag 13 oktober a.s. in de geref. kerk aan de Woudenbergseweg te Zeist. Ds. A. v. d. Weerd zal de dag openen, waarna de predikanten Ds. G. Hamstra en Ds. A. Baars hopen te spreken over het thema: „Schrift en Belijdenis".

Er is weer gelegenheid tot vragenstellen aan een forum, terwijl de vereniging van Alphen voor de verdere middagvulling zorgt. De baten van deze dag zijn bestemd voor het werk van de Stichting Spaanse Evangelische Zending. Dhr. v. Holten zal iets van dit werk vertellen. Ds. M. C. Tanis hoopt de dag te besluiten.

Het lied in de eredienst en de synode van 1836.

7. In de zelfde lijn

Nog steeds houden we ons bezig met het standpunt van ds. Hendrik de Cock ten aanzien van het lied in de eredienst. Tot nu toe hoorden we nog eigenlijk weinig van zijn eigen mening. Het enige, wat we van hemzelf vernamen, was zijn houding in eigen gemeente al vóór de Afscheiding en zijn vóórrede in het werkje van Jacobus Klok. Het wordt nu wel tijd dat we meer gaan weten van wat hemzelf in deze dingen bewogen heeft. En dat is niet moeilijk, omdat - zoals reeds vermeld - hij zélf een brochure geschreven heeft tegen de gezangen. Voor 't gemak van de lezer vermeld ik hier de titel nog een keer: „De zogenaamde Evangelische Gezangen, de oogappel der vervoerde en verleide menigte in de synodaal Hervormde Kerk, ja zelfs nog van sommige van Gods kinderen uit blindheid, en omdat zij dronken geworden zijn door de wijn harer hoererijen, nader nog getoetst, gewogen en te ligt bevonden, ja strijdig met al onze formulieren van éénheid en Gods Woord....."

Wie meent dat de Cock in dit geschriftje een milder toon laat horen als het veel gesmade boekje van Jacobus Klok vergist zich. Het kan een indruk zijn van mezelf, die misschien door anderen niet gedeeld wordt, maar ik meen, dat de Cock veeleer nog scherper spreekt dan de Delfzijlse „verwer en koopman". In ieder geval is het bepaald geen geschrift, dat mensen aanspreekt die bang zijn voor de strijd tegen het verval. Om maar één voorbeeld te noemen noemt hij de opstellers van de bundel Evangelische Ge-zangen mensen die „de blijken missen van Gods Geest", waarvan sommigen „grote vijanden zijn van de vrije genade leer", openbare Remonstranten, en die groten-deels niet op de waarheid, maar op bedrog en leugen gegrond zijn". Zulke woorden kun-nen toch bepaald niet minder scherp ge-noemd worden als wat geschreven staat in 't werkje van Jacobus Klok.

Het blijkt dat de predikant van Ulrum nog geheel achter zijn bezwaren staat die hij door het uitgeven van genoemd geschrift heeft geopenbaard. Het is niet precies te zeggen wanneer deze brochure van hemzelf is uitgegeven. Ik heb nergens de eigenlijke datum kunnen ontdekken. Alleen het jaar van uitgave staat in het boekje dat ik gelezen heb: 1835. Er zal dus wel één jaar geweest zijn

ALLE BEGRIP TE BOVEN (30)

6. De Londense vrienden (9).

Hoe meer ik zie tijdens mijn doen van zaken van de rijkdommen en de ijdelheid van dit leven des te meer verwonder ik mij over de onderscheiden genade van God en terwijl ik medelijden heb met het deel van de aanzienlijken, aanbid ik met geheel mijn ziel Vader, Zoon en Geest, voor de grote verzoening voor mijn ziel tot stand gebracht. Met heel hartelijke groeten aan de kerk en de herder, die aan het hoofd ervan staat, naar ik geloof op dit moment samengekomen voor een dienst, waarbij zich mijn geest van harte en zeer aangenaam verenigt."

Als hij jaren later aan een jonge vriend schrijft, zegt Mr. Bourne: „U kunt het niet begrijpen, waarom de Heere ons tot een werkzaam leven geroepen heeft; u kunt niet zien, dat bijna al de beproevingen van de Vaders (in de Schrift) over tijdelijke dingen gingen, die de Heere voor hen tot geestelijke beproevingen maakte. Zo heeft hij altijd met me gehandeld. M'n zwaarste beproevingen zijn *uitwendig* geweest en de Heere heeft mij verlaten om er onder weg te zinken en er door sterk tot Hem te doen roepen. In heel m'n drukke leven, terwijl ik met de hoogste stand omging en mij des zondags en ook op andere dagen met hen opgesloten gevoelde, vond ik dit geen bron van gevangenschap. Waarom? Omdat ik ondervond, dat de Heere mij geplaatst had waar ik was en daarom ondervond ik Zijn beloofde hulp en deze tijden waren vaak de vruchtbaarste van mijn leven, daar de Heere op zo'n manier Zijn wakend oog over mij hield, dat mijn ziel bewaard bleef in die geestelijke vrijheid, die Hij aan Zijn kinderen beloofd heeft".

Toen hij de veranderingen van het Christelijke leven

7. Het levende zaad (1).

De Londense betrekkingen van Henriëtta woonden in Marylebone, een wijk, die juist in die tijd aangroeide tot de deftigste voorstad van Londen. De prachtige huizen van Regent's Park stonden te glinsteren van nieuweid, elk met zijn drukke stal en een elegante equipage. Broad Walk was een gewone wandelplaats van de grote wereld. John Nash had de mooie gebogen lijn van de Regentstraat voltooid en de welgestelde Londenaren stroomden naar deze gedeelten met hun rijtuigen en paarden. Een van de familie Jeffreys had een villa aan de North Bank, waarvan de tuinen afliepen naar het drukke Regent-kanaal. Charles betrok een huis in Dorset Place (dit bestaat niet meer) bij Dorset Square en Mevr. Nicol woonde in dezelfde buurt.

Maar Henriëtta kikt van dit alles niet één woord. Haar hart was er toe gezet om deze knechten van God te ontmoeten, over wie ze gelezen had en over wie Charles haar verteld had. Zij gaat verder met haar *Verhaal*:

„Ik werd vriendelijk ontvangen en aan sommigen van hun vrienden voorgesteld, vooral aan Mr. Abbott en 's avonds kwamen we samen, met de bedoeling, dat zij met mij zouden beginnen te converseren. Ik voelde me eerst erg verlegen, daar ik wegens vroegere ondervinding verwachtte, dat het voor mij een grote moeilijkheid zou zijn om in hun gemoederen enig juist begrip over te brengen van de toestand, waarin ik verkeerde. Maar nauwelijks was ik begonnen een paar woorden helemaal in verwarring te stamelen, of ik merkte tot mijn verrassing, dat zij ontvangen werden met volkomen medegevoel en zo'n volledig begrip van mijn bedoeling, dat wanneer ik niet wist hoe me uit te drukken, mijn zin overgenomen en nauwkeurig voor mij voltooid werd tot bevrediging van mijn hart. Mr. Abbott, die speciaal bij die gelegenheid sprak, nam de draad op van wat ik probeerde te zeggen en beschreef de verborgen werkingen en wendingen van mijn ondervinding zo precies en getrouw, dat het haast een wonder leek. Dit was inderdaad nieuw voor mij en het overtuigde er mij van, dat de waarheid Gods onder hen was, in dezelfde weg, waarin de Samaritaanse vrouw overtuigd werd, dat Jezus de Messias was, toen ze zei: „Komt, ziet een mens, die mij gezegd heeft alles wat ik gedaan heb, is deze niet de Christus?"

tussen de uitgaven van het eerste boekje en dit geschrift. In het „voorbericht" schrijft hij „dat het stukje opgesteld van de Eerz. Jacobus Klok.....bijna uitverkocht is" en dat het hem voorkwam van belang te zijn voor de kerk" dat daarvoor opengesteld werd een korter stukje en minder gestaafd met bewijzen....". Daarin komt dus uit dat de Cock zelf wat minder uitvoerig zijn bezwaren naar voren brengt. Het lijkt ook dat hij meer aandacht besteedt aan de geschiedenis en aan de opstellers van deze gezangen. Met deze wat andere opzet bedoelt hij „bevooroordeelden of kleinwetenden, maar oprechten te overtuigen". Dat wil niet zeggen dat hij geen oog heeft voor de werkelijke vijanden. Hij voegt er immers bij „en mocht het zijn door Gods genade ook blinden nog te doen zien, doven te doen horen en stommen te doen spreken". Echter is het overduidelijk uit het boekje zelf, dat bij een enigzins andere

opzet de principiële lijn hetzelfde is. Na een jaar denkt de Cock nog hetzelfde over de bezwaren tegen de Evangelische Gezangen. Onverminderd blijft het hem gaan om de zuivere leer in het midden van de kerk. Hij, die dit geschreven heeft na zo'n bewogen tijd - was inmiddels niet de Afscheiding werkelijkheid geworden? - blijft door Gods genade de verdediger van de leer van vrije genade.

Het verval in de leer en de gezangen ziet hij telkens in de geschiedenis samengaan. De gezangen behoren bij de afvallige kerk. Duidelijk is dit voor de Cock in de Oude Kerk „Waar toch waren die gezangen of alle hoerelieden met elkaar ten dage der Apostelen in de Gemeente des Heeren in gebruik? Vinden wij er melding van? Immers nergens! Wel vindt men melding gemaakt, dat al vroeg de kettters, die door onze kerk zijn verworpen, gelijk Arius, Samosatenus en de

ondervond - het verachten, de geestelijke slaap, de waarschuwing daaromtrent uitgezonden, de belijdenis van de zonde, de noodzaak van het gebed - werd hij in staat gesteld om deze dingen neer te schrijven, zoals hij in een brief zegt: „Is deze genadige bedeling over mij voor mijzelf alleen gekomen? O, Heere, als het ten goede van uw volk is, geef mij tijd, talenten en kracht om aan anderen te vertellen wat Gij aan mijn ziel gedaan hebt, dat ik door de hulp van Uw Heilige Geest op een rechte wijze mag onderwijzen en bemoedigen dezulken van Uw mistroostige kudde, die op mijn weg komen; want ik, de zwakste van alle mensen, ben verrast geworden door de goedertierenheid en tedere genade van God in Christus Jezus. Maar er is nog wat anders, dat ik deze kostbare verlossing niet alleen zou ontvangen en bekennen en anderen er mee te troosten, maar dat 'k gevonden zou worden zo te wandelen, dat 'k hen die 'raad geef niet zou doen vallen noch bezeren hen die horen, dat 'k met God zegevier. Zoals 'k „Christus Jezus de Heere ontvangen heb, zo moet 'k leren „wandelen in Hem" in goddelijke eenvoud en voorzichtigheid. Dit zal de eenheid van de Geest bewaren. Het wordt gedurig en wonderlijk in het Woord vermeld." Hij zegt in zijn eigen *Herinneringen*: „Ik heb me vaak verwonderd over het zoete en krachtige besef van de tegenwoordigheid van de Heere, die ik bij 't schrijven gevoelde. Wat mij vaak verrast en me ook met eerbied vervuld heeft, is het gewicht dat de Heere gehecht heeft aan zijn aansporingen, zowel tot onderwijzing en vermaning als tot vertroosting". Deze brieven werden vaak overhandigd van de een aan de ander, soms overgeschreven en zeer op prijs gesteld. Het waren enige daarvan, die Mrs. Nicol aan Henriëtta geleend had en die zulk een nieuwe wereld openden voor haar bewonderende ogen.

Ik merkte, dat mijn hart zich verenigde met het hunne in een onvoorwaardelijke eenheid en hoewel ik veel dingen in hun ondervinding hoorde, ver boven wat ik tot nu bereikt had, toch stemden ook zulke dingen liefelijk overeen en verklaarden mij hoe weinig ik was gebracht tot de kennis ervan.

Het onderwijs, dat ik hier ontving, samen met verschillende oefeningen, die ik doorgemaakt had, stelde mij in staat 'n beslist oordeel te vormen en wel een, waarvan ik weet, dat het overeenkomstig de waarheid zal worden bevonden, omtrent de ijverige belijdenis, waarin ik voordien gewandeld had. Zij werd voor mijn ogen tot stof verkruid, zodat er geen scherf van overbleef om vuur van de haard te nemen of om water uit de put te scheppen. Ik zag haar als een weefsel van verfijnde eigenrechtigheid en de som van wat toen van mijn staat gezegd kon worden is, dat ik „een ijver tot God had, maar niet met verstand". Al wat ik bereikt had in dat soort van godsdienst liet ik nu van harte varen en sindsdien heb ik nooit verlangd die terug te winnen.

Ik keerde nu erg gelukkig naar Hertford terug, liefelijk verzekerd, dat ik in de voetstappen van de kudde van Christus wandelde. Maar daar ik nog erg onkundig was omtrent de weg des Heeren om met Zijn volk te handelen, nam ik het als vanzelfsprekend aan, dat het licht en de troost, die ik nu genoot, zou blijven en vermeederen en dat ik nooit opnieuw in zo'n duisternis terecht zou komen. Ik wist weinig van de moeilijkheden, die er lagen tussen mij en mijn zielewens (om verzekering van God te verkrijgen door het getuigenis van de Heilige Geest in mijn hart). Ik dacht er weinig aan, dat ik nog bijna alles had te leren en, indien mogelijk, nog meer af te leren. Ik vreesde tegenstand van buiten, maar wist zo goed als niets van de tegenstand van binnen, de tegenstand die mijn eigen hart op alle manieren volhield tegen het nieuwe beginsel, dat als een mosterdzaadje gezaaid was en die ruimschoots genoeg zou zijn om dit te vernietigen als het niet instand gehouden werd door een weinig kracht van de kracht van God. Ik moest ontdekken, dat het onderscheiden van een zonde één ding is en de kracht om die tenonder te brengen en uit te drijven een geheel ander ding is.

Valentinianen in de tweede, derde en vierde eeuw, dat die kettters, zeg ik, die nieuwigheden in hun hoofd hadden, en die de gemeente door dwalingen hebben verdorven, zulks toen al hebben zoeken te doen, door nieuwe menselijke gezangen". Nu moet 't gezegd worden dat de Cock hier wel sterk spreekt, als bedacht wordt dat ook iemand als Ambrosius - die toch geenszins tot de kettters gerekend kan worden - andere liederen dan psalmen heeft ingevoerd. Doch 't gaat om de hoofdlijn: de Cock ziet terecht verband tussen de leer en de menselijke gezangen. Hij trekt die lijn door naar de latere tijd en noemt daarbij ook de remonstranten. De Cock bespreekt ook in dit verband Luther. Hij wist dat de voorstanders van de Evangelische Gezangen zeker met Luther komen: Luther was toch ook een man Gods en hij heeft zelf liederen in de kerk ingevoerd. Hij wijst er dan op dat Luther ook in andere

opzichten heeft gedwaald en dat de gevolgen uitgekomen zijn in de latere Luherse kerken in het steeds meer nalaten van de psalmen. Hij vreest dat de gevolgen van de bundel Evangelische Gezangen nog veel erger zullen zijn dan die van de bundel van Luther. Ondertussen blijkt het dan dat het de Cock niet er om gaat te zeggen: geen enkel lied buiten de psalmen mist elke schriftuurlijke

**Uitgeverij
Boekhandel
G. KOOL**

Het adres voor
al Uw goede boeken

Stationssingel 50
Tel. 08385-13978
Postbus 177
3900 AD Veenendaal

PREDIKANTEN EN ANDERE CATECHETISCHE WERKERS !

Bestel nu uw catechisatieboekjes. Onze voorraden zijn weer groot genoeg om u direkt te helpen. Op tijd besteld betekent ook: op tijd geleverd !

Bel of schrijf naar uw speciaalzaak:

**Lindenberg's
boekhandel**

Slaak 4 - 14, 3061 CS Rotterdam.
Postbus 4209, 3006 AE Rotterdam.
Tel. 010 - 111607.

Bejaarden pension „Anne-Marie.”

Wij hebben nog plaats voor een
net persoon in ons pension.

Algehele verzorging en/of verpleging.
Loopafstand Kerk en centrum van de stad.
Geen televisie. Kerktelefoon aanwezig.
Voor inlichtingen:

Pension Anne-Marie, Boulevard Heuvelink 132,
Arnhem. Tel. 085-453805.

TALRIJKE

DANKBETUIGINGEN

ontvangen wij van hen die ten einde raad één van onze meer dan 40 verschillende kruidenrecepten bestelden, o.a.

eczeem, galsteen galaandoening hoge bloeddruk, hoofdpijn, ischias, koorts, kriebelhoest, laxeer, migraine, vermagering, zenuwen enz. enz.

Alle soorten zijn verpakt in kuren voor een maand (verzendkosten à f 12,50 inbegrepen).

Vermeld wel duidelijk welke soort U wenst.

NIEUW !!!

De soorten vermagering, zenuwen en vochtafdrijvend, nu ook in **tabletform**
Maandkuur f 15—

Drogisterij

SIKKING

Barrevoetstraat 5

Haarlem

Tel. 023 - 312882

Giro 190609

inhoud. Hij zegt tenminste van Luthers bundel dat het liederen waren die gegrond waren op Gods Woord, althans grotendeels ! Toch houdt hij duidelijk in dat geval bezwaren vanwege het voortgaan van die liederen en de doorbraak naar de verkeerde. Een apart hoofdstuk heeft de Cock over de opstellers. Daaruit blijkt weer dat hij in zijn verzet tegen de Evangelische Gezangen de leer vóórpostelt. Zo noemt hij de naam van Rhijnvis Feith: „De Heer Rhijnvis Feith van Zwolle is één van de voorname opstellers. Hij heeft naar de lijst, die mij daarvan ter hand is gekomen, van de 192 gezangen er 35 vervaardigd. Hij was een bekend tegenstander van de Gereformeerde leerstukken, zoals ze te Dordrecht zijn vastgesteld”. Zijn critiek is in dit gedeelte vooral gegrond op wat de opstellers in het voorbericht van de bundel geschreven. Daarin staan ten aanzien van de gezangen en de leer opmerkelijke woorden. De opstellers beweren „dat zij de leerstukken, die onze belijdenis kenmerken, klaar en krachtig in dezelfde willen voorstellen...”, en verder, „dat de oudere en latere kerkgeschiedenis, zowel als de onderverinding van de tegenwoordige tijd leren, dat zulke liederen altijd van grote nuttigheid geweest zijn om de zuiverheid van de leer, midden in de stroom van velerlei gevaarlijke nieuwigheden in de gemeente te bewaren”. Het is te begrijpen dat de Cock vanuit de gezangen zelf die bewering bestrijdt, maar hierin ook een stuk bedrog ziet: „In beide die opzichten - de Cock bedoelt hier de twee punten in het bovenvermelde - worden zij betrapt als openbare leugenaars, die niet

blind maar willens de gemeente bedrogen hebben en hetgeen zij wensten n.l. de invoering van deze liederen, met list en geweld opgedrongen hebben”.

D. Slagboom

BOEKBESPREKING

Bekijk het maar door **Anne Douwstra.**

Boekencentrum, postbus 84176
2508 AD 's Gravenhage.

Dit boekje bevat een bundel gedichten. Dijkstra zegt zelf: Er is nog vaak een zekere terughoudendheid wanneer het gaat om de aanschaf van een gedichtenbundel. Immers, in tegenstelling tot een roman die we gewoonlijk in één adem uitlezen, ligt het meer in de aard van een gedichtenbundel één of enkele gedichten te lezen die beantwoorden aan onze gemoedstemming. Tot zover de dichter.

De gedichten gaan over Leven met de natuur, De zee, Pasen en Pinksteren, Gedachtenspel en Liefdesspel. Dan volgen nog enkele uitspraken.

In 1978 verschenen er twee drukken. Nu is de derde druk in de handel gebracht. Daaruit blijkt wel dat de gedichten van Dijkstra er in gaan.

We achten ons niet bevoegd om de waarde van de gedichten te beoordelen en volstaan daarom met deze aankondiging. Men leze met oordeel des onderscheids.

De prijs van de bundel is f 8.90.

B.

DRINGEND VERZOEK

OM HULP ! ! ! !

Over 4 weken moet het medische zendingswerk van dokter Cameron Tallach in MACAO - China, beginnen.

Maar...er onbreekt nog f 53.200,—

om de mobiele kliniek met medische instrumenten voor dokter Tallach te kunnen betalen.

Mensen in China en vluchtelingen in nood in de Zuidchinese zee en op de eilanden voor de kust van China en Hong Kong wachten op medische hulp.

Vanaf 1 januari 1979 werd voor dit doel aan vrijwillige giften ontvangen f 46.800,—. Wij hopen met de hulp van de Heere door te gaan met inzamelen van giften voor de noodzakelijke mobiele kliniek. Het streefbedrag is f 100.000,—.

Wilt u allen die dit leest naar vermogen meehelpen, opdat dokter Tallach zijn zendingswerk aan de Chinese kust zo spoedig mogelijk kan beginnen ?

Uw giften daarvoor worden gaarne ontvangen op **postgiro 31 555 32**

t.n.v.

STICHTING „BONISA” ZENDING

p.a. Schoolstraat 17, Lisse of Rabo bank te Lisse, reknr. **3365.54.613.**

Lees hierover ook de brief van dokter C. Tallach in het BONISA zendingsblad van juli j.l. Een proefnummer kunt u aanvragen bij Administratie Bonisa - zending, Jan Ligthartstraat 88, 3083 AM Rotterdam.

Uw adres voor al Uw theologische boeken, goede jeugdboeken, romans, studieboeken enz.

Boekhandel Noordermeer

Anjelierenstraat 43, Rijnsburg, tel. 01718-23063
bgg 22737.

Filiaal:

Bosplein 2, Katwijk aan Zee, tel. 01718-14410.

Voor schriftelijke bestellingen: Antwoordnummer 19, 2220 WD Rijnsburg (zonder postzegel)

Voor al Uw

★ **BOEKEN**

★ **BIJBELS en**

PSALMBOEKEN

Beleefd aanbevelend

BOEKHANDEL

VAN LEEUWEN

POSTBUS 39, URK - TELEFOON 05277 - 1783

B.G.G. 05250 - 1531

Rustoord „Repos Ailleurs”

U moet of wil er uit om even bij te komen of om wat aan te sterken...of omdat u wat meer aanspraak wenst? Bel dan eens Driebergen 03438-2466. Dieft geen bezwaar. Geen T.V. of radio.

HOTEL

DREYEROORD -

OOSTERBEEK

Telefoon 085-333169

Het hotel waar mevrouw zich „uit” - en mijnheer zich „thuis” voelt.

Voor bijbels, boeken en muziek

is **LINDENBERG** uniek !

Grote voorraad

Snelle levering

ook van de allernieuwste uitgaven

**Lindenberg's
boekhandel**

Slaak 4 - 8 (postbus 4209)

ROTTERDAM 16

(Uw bestelling ongefrankeerd: antwoordnummer 77).

KINDEROGEN

TRANEN DROGEN

Door Uw hulp: Voedsel, kleding en onderwijs. Voor kinderen in Nicaragua, Guatemala, India, Haïti en andere landen.

U kunt zo'n kind financieel adopteren voor f 35,- per maand.

Opgeven bij: J. Slot, Rembrandtlaan 10, Doorn. Tel. 03430-4103